

Datum van inontvangstneming : 17/07/2017

Zaak C-337/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

7 juni 2017

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Szczecinie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

29 mei 2017

Verzoekende partij:

Feniks Sp. z o.o.

Verwerende partij:

Azteca Products & Services SL

[Or. 1]

(omissis)

BESCHIKKING

29 mei 2017

De Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy (rechter in eerste aanleg Szczecin, economische kamer) (omissis) heeft na de behandeling achter gesloten deuren op 29 mei 2017 van de zaak tussen Feniks Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gevestigd te Szczecin, en Azteca Products & Services SL, gevestigd te L'Alcora (Spanje), over de vordering tot onwerkzaamverklaring van een overeenkomst de volgende beschikking gegeven:

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

- a) is een vordering tegen een koper met woonplaats in een lidstaat tot onwerkzaamverklaring van een verkoopovereenkomst voor een op het grondgebied van een andere lidstaat gelegen onroerende zaak die is gesloten en volledig uitgevoerd op het grondgebied van deze andere lidstaat, op grond van

benadeling van de schuldeisers van de verkoper, een verbintenis uit overeenkomst in de zin van artikel 7, punt 1, onder a), van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (omissis)?

b) moet bij het antwoord op bovenstaande vraag het beginsel van de acte éclairé worden toegepast in verband met het arrest van het Hof van 17 juni 1992, [Handte,] C-26/91, EU:C:1992:268, hoewel dat betrekking had op de aansprakelijkheid [**Or. 2**] van een producent voor gebreken van een zaak in een geval waarin de producent niet kon voorzien aan wie de zaak vervolgens zou worden doorverkocht en wie hem derhalve aansprakelijk zou kunnen stellen, terwijl een vordering tegen een koper tot „onwerkzaamverklaring van een verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak” op grond van benadeling van de schuldeisers van de verkoper enkel gegrond is als de koper wist van de omstandigheid dat de rechtshandeling (verkoopovereenkomst) voor de schuldeisers nadelig was, zodat de koper er rekening mee moet houden dat een dergelijke vordering kan worden ingesteld door een persoonlijke schuldeiser van de verkoper?

(omissis)

I. Toepasselijke bepalingen

Unierecht

- 1 De kwestie van de rechterlijke bevoegdheid en erkenning van rechterlijke beslissingen in burgerlijke en handelszaken is geregeld in verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, die in werking is getreden op 10 januari 2015 (PB 2012, L 351, blz. 1) en verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 (PB 2001, L 12, blz. 1) heeft vervangen.
- 2 (omissis) [**Or. 3**] (omissis) [gegevens over de voorheen toepasselijke bepalingen]
- 3 (omissis)
- 4 (omissis) [bepalingen die niet noodzakelijk zijn voor het begrip van de in het geding toepasselijke bepalingen; overwegingen 15 en 16 van de verordening]
- 5 In artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1215/2012, opgenomen in hoofdstuk II, „Bevoegdheid”, afdeling 1, „Algemene bepalingen”, is de algemene regel voor de bevoegdheid neergelegd: [**Or. 4**] „Onverminderd deze verordening worden zij die

woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de rechten van die lidstaat.”

- 6 In artikel 5, lid 1, van verordening nr. 1215/2012, opgenomen in dezelfde afdeling, is een uitzondering op de regel van artikel 4, lid 1, neergelegd, die als volgt luidt:

„Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.”

- 7 De bijzondere bevoegdheden worden hoofdzakelijk geregeld in artikel 7 van verordening nr. 1215/2012, die is opgenomen in afdeling 2 van hoofdstuk II. Daaronder vallen ook de regels in artikel 7, punt 1, die zien op overeenkomsten en als volgt luiden:

„Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende rechten worden opgeroepen:

1) a) ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst, voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

b) voor de toepassing van deze bepaling is, tenzij anders is overeengekomen, de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt: – voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden; – voor de verstrekking van diensten, de plaats in een lidstaat waar de diensten volgens de overeenkomst verstrekt werden of verstrekt hadden moeten worden;

c) punt a) is van toepassing indien punt b) niet van toepassing is”.

- 8 (omissis) Artikel 4, lid 1, artikel 5, lid 1, en artikel 7, punt 1, van verordening nr. 1215/2012 zijn gelijk aan de overeenkomende (omissis) bepalingen van artikel 2, lid 1, artikel 3, lid 1, en artikel 5, lid 1, van verordening nr. 44/2001.

Pools recht

- 9 De artikelen 527 tot en met 534 in titel X van boek 3 van de Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (wet van 23 april 1964 houdende het burgerlijk wetboek; hierna: „k.c.”) (Dz. U. 2017, volgnr. 459) [**Or. 5**] regelen in het Poolse verbintenissenrecht de kwestie van de bescherming van de schuldeiser in geval van insolventie van de schuldenaar.
- 10 Artikel 527 k.c. e.v. regelen de figuur van de zogenoemde actio Pauliana. Deze artikelen bepalen:

11 Artikel 527 k.c.

„§ 1. Indien een derde ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar gebaat wordt, kan elke schuldeiser eisen dat deze handeling ten aanzien van hem geen werking heeft, mits de schuldenaar zich er bij het verrichten van de handeling van bewust was dat benadeling van de schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn en de derde daarvan wist of bij betrachting van de benodigde zorgvuldigheid kon weten.

§ 2. Een rechtshandeling van een schuldenaar benadeelt de schuldeisers indien de schuldenaar als gevolg ervan insolvent is geworden of de verhaalsmogelijkheden daardoor kleiner zijn geworden dan voor de verrichting van de rechtshandeling.

§ 3. Indien ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar een persoon gebaat wordt die een nauwe band met de schuldenaar heeft, wordt vermoed dat deze persoon wist dat de schuldenaar zich er bij het verrichten van de rechtshandeling van bewust was dat benadeling van de schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn.

§ 4. Indien ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar een ondernemer gebaat wordt die een bestendige economische band met de schuldenaar heeft, wordt vermoed dat de ondernemer wist dat de schuldenaar zich er bij het verrichten van de rechtshandeling van bewust was dat benadeling van de schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn.”

12 Artikel 528 k.c.

„Indien een derde ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar om niet een vermogensvoordeel verkrijgt, kan een schuldeiser eisen dat deze handeling onwerkzaam wordt verklaard, ook al wist de derde niet dat de schuldenaar zich er bij het verrichten van de rechtshandeling van bewust was dat benadeling van de schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn en hij dat zelfs bij betrachting van de benodigde zorgvuldigheid niet kon weten.”

13 (omissis) [bepaling die niet relevant is voor het geding; artikel 529 k.c. betreffende schenkingen]

[Or. 6§ (omissis)

14 Artikel 530 k.c.

„De voorafgaande artikelen zijn van overeenkomstige toepassing wanneer de schuldenaar bij het verrichten van de rechtshandeling beoogde toekomstige schuldeisers te benadelen. Indien echter een derde om niet een vermogensvoordeel heeft verkregen, kan een schuldeiser enkel eisen dat deze handeling onwerkzaam wordt verklaard wanneer de derde wist van het oogmerk van de schuldenaar.”

15 Artikel 531 k.c.

„§ 1. Een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar wordt onwerkzaam verklaard bij wege van een vordering of verweer tegen een derde die ten gevolge van deze handeling gebaat is.

§ 2. Indien een derde over het verkregen vermogensvoordeel heeft beschikt, kan de schuldeiser onmiddellijk optreden jegens de persoon ten gunste van wie de beschikkingshandeling is verricht, indien deze persoon wist van de omstandigheden ten grondslag aan de onwerkzaamverklaring van de handeling van de schuldenaar of indien de beschikkingshandeling om niet is verricht.”

16 Artikel 532 k.c.

„Een schuldeiser ten aanzien van wie een rechtshandeling van een schuldenaar zonder werking wordt verklaard, kan met voorrang vóór de schuldeisers van een derde verhaal nemen op de vermogensbestanddelen die ten gevolge van de onwerkzaam verklaarde handeling aan het vermogen van de schuldenaar zijn onttrokken of daarin niet zijn opgenomen.”

17 Artikel 533 k.c.

„Een derde die ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar gebaat wordt, kan zich bevrijden van de verplichting tot genoegdoening van de vordering van de schuldeiser die een verklaring van [Or. 7] onwerkzaamheid heeft geëist indien hij deze schuldeiser bevredigt of hem vermogensbestanddelen van de schuldenaar aanwijst die voor zijn bevrediging volstaan.”

18 (omissis) [bepaling die niet relevant is voor het geding; artikel 534 k.c. betreffende de verjaringstermijn]

19 (omissis)

20 (omissis)

21 (omissis)

22 (omissis)

(omissis) [artikelen 27, 28 en 30 van de Kodeks postępowania cywilnego, het Poolse wetboek van burgerlijke rechtsvordering, niet relevant voor het begrip van de in het geding toepasselijke bepalingen]

(omissis)

II. Feiten

- 23 COLISEUM 2101 Sp. z o.o., gevestigd te Szczecin, heeft in de hoedanigheid van algemene opdrachtnemer een overeenkomst voor werken gesloten met Feniks Sp. z o.o., gevestigd te Szczecin (hierna: „verzoekster”), in de hoedanigheid van investeerder. Het voorwerp van die overeenkomst was de uitvoering van werken voor een investering in de ul. Niepołomicka (Niepołomickastraat) in Gdańsk. Met het oog op de uitvoering van die overeenkomst heeft COLISEUM 2101 een reeks overeenkomsten met onderaannemers gesloten. COLISEUM 2101 is haar betalingsverplichtingen aan de onderaannemers niet alle nagekomen.
- 24 **[Or. 8]** Gelet op de hoofdelijke aansprakelijkheid van de investeerder die is neergelegd in artikel 647¹, § 5, k.c., heeft verzoekster krachtens overeengekomen bedingen en overeenkomsten betreffende cumulatieve schuldoverneming de schulden van COLISEUM 2101 aan de volgende onderaannemers betaald: Kone Sp. z o. o., gevestigd te Warschau, Madera Sp. z o. o., Janusz Las, Baukrane Budownictwo Sp. z o. o., Krzysztof Baranowski en Paweł Ustaszewski, voor een bedrag van in totaal 757 828,10 PLN. Ten gevolge van de betaling van de schulden aan deze personen is verzoekster schuldeiser van COLISEUM 2101 geworden voor een bedrag van in totaal 1 396 495,48 PLN.
- 25 Krachtens een op 30 januari 2012 te Szczecin gesloten overeenkomst heeft COLISEUM 2101 een onroerende zaak, te weten het onbebouwde perceel nr. 21, gelegen in Szczecin (omissis) [nadere gegevens over de onroerende zaak], vervreemd aan Azteca Products & Services SL, gevestigd te L’Alcora (Spanje).
- 26 Verzoekster heeft erop gewezen dat op de dag dat de overeenkomst werd gesloten Vincente Manuel Nomdedu Lluésma voorzitter van de raad van bestuur van COLISEUM 2101 was en tevens vertegenwoordiger van HORKIOS GESTION S.A., gevestigd te L’Alcora (provincie Castellón), die wederom het enige lid van de raad van bestuur van Azteca Products & Services SL, gevestigd te L’Alcora (omissis) (hierna: „verweerster”), was.
- 27 Verweerster was COLISEUM 2101 uit hoofde van de verkoop van een in Szczecin gelegen onroerende zaak (omissis) een bedrag van 6 079 275 PLN verschuldigd, terwijl COLISEUM 2101 verweerster uit hoofde van kredietovereenkomsten een bedrag van 4 987 861,30 PLN verschuldigd was. Bij een op 31 januari 2012 in Szczecin (Republiek Polen) gesloten overeenkomst hebben verweerster en COLISEUM 2101 hun wederzijdse vorderingen verrekend. Verweerster **[Or. 9]** is gehouden COLISEUM 2101 een bedrag van 1 091 413,70 PLN te betalen.
- 28 Volgens verzoekster is COLISEUM 2101 thans insolvent en zijn jegens haar tenuitvoerleggingsprocedures aanhangig die bij gebrek aan middelen zijn beëindigd. Verzoekster heeft zich op het standpunt gesteld dat de met verweerster gesloten verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak de verhaalsmogelijkheden van de schuldeisers van COLISEUM 2101 heeft verkleind. Volgens verzoekster was COLISEUM 2101 zich er bij het sluiten van

de overeenkomst van bewust dat benadeling van haar huidige en toekomstige schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn.

- 29 Op 11 juli 2016 heeft Feniks Sp. z o.o., gevestigd te Szczecin, bij de Sąd Okręgowy w Szczecinie een vordering aangebracht tegen Azteca Products & Services SL, gevestigd te L'Alcora, (omissis) tot onwerkzaamverklaring ten aanzien van verzoekster van een verkoopovereenkomst voor een in Szczecin gelegen onroerende zaak, het onbebouwde perceel nr. 21, (omissis) gesloten op 30 januari 2012 tussen verweerster en COLISEUM 2101. Verzoekster heeft tevens gevorderd dat verweerster in de proceskosten wordt verwezen. (omissis)
- 30 In zijn motivering van de bevoegdheid van de Sąd Okręgowy w Szczecinie heeft verzoekster zich beroepen op artikel 7, punt 1, onder a), van verordening (omissis) nr. 1215/2012 (omissis). Zij heeft erop gewezen dat de uitdrukking „sprawy dotyczące umowy” (geschillen betreffende overeenkomsten) in de Poolse taalversie aldus moet worden uitgelegd dat zij betrekking heeft op situaties waarin een overeenkomst de grond vormt voor een vordering in rechte die rechtstreeks daarop betrekking heeft – wat het geval is bij een actio Pauliana, dat wil zeggen de vordering die verzoekster tegen verweerster heeft ingesteld.
- 31 **[Or. 10]** Verweerster heeft op de dagvaarding gereageerd met de exceptie van onbevoegdheid van de Poolse rechter en geconcludeerd tot afwijzing van de vordering. Zij wees erop dat in de onderhavige zaak niet is voldaan aan de voorwaarden voor bevoegdheid van de Poolse rechter, aangezien de vordering tot onwerkzaamverklaring van een rechtshandeling niet is opgenomen in de lijst van bijzondere bevoegdheden (afdeling 2 [van hoofdstuk II] van verordening nr. 1215/2012) noch in die van exclusieve bevoegdheden (afdeling 6 [van hoofdstuk II] van verordening nr. 1215/2015). Aangezien de dagvaarding van verzoekster berust op een vordering waaraan artikel 527, § 1, k.c. (actio Pauliana) ten grondslag ligt en verweerster haar woonplaats heeft in L'Alcora (Spanje), zou de onderhavige dagvaarding overeenkomstig de algemene regel van artikel [4] van verordening nr. 1215/2012 moeten worden ingediend bij de rechter die bevoegd is voor de woonplaats van de [verweerder], dat wil zeggen de Spaanse rechter. Verweerster heeft erop gewezen dat de onwerkzaamverklaring van de handeling geen verbintenis uit overeenkomst in de zin van artikel 7, punt 1, onder a), van verordening nr. 1215/2012 betreft. Verweerster heeft daarbij benadrukt dat zij niet wenst te verschijnen in de zin van artikel 28, lid 1, van verordening nr. 1215/2012.

III. Juridische twijfels van de nationale rechter en de betekenis ervan voor de beslechting van het geschil

- 32 Van fundamenteel belang voor de beslissing over de bevoegdheid in de onderhavige zaak is de uitlegging van artikel 7, punt 1, onder a), van verordening (omissis) nr. 1215/2012 (omissis) voor zover dat ziet op de toepassing van deze bepaling op vorderingen van een schuldeiser in het geval van insolventie van de schuldenaar, inzonderheid een vordering tot onwerkzaamverklaring van een voor

de schuldeisers nadelige rechtshandeling van de schuldenaar, waarvan het voorwerp een verkoopovereenkomst is voor een onroerende zaak gelegen op het grondgebied van een andere lidstaat, die is gesloten tussen een koper gevestigd in een lidstaat (verweerder) en een verkoper gevestigd in een andere lidstaat (COLISEUM 2101).

- 33 In de onderhavige zaak heeft verzoekster een verklaring gevorderd dat een verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak gelegen in Polen, gesloten op het grondgebied [**Or. 11**] van de Republiek Polen tussen verweester (gevestigd in het Koninkrijk Spanje) en de schuldenaar (gevestigd in Polen) ten aanzien van haar geen werking heeft (actio Pauliana).
- 34 De Poolse regeling voor de actio Pauliana bepaalt dat, indien een derde ten gevolge van een voor de schuldeisers nadelige rechtshandeling van een schuldenaar gebaat wordt, elke schuldeiser kan eisen dat deze handeling ten aanzien van hem geen werking heeft, mits de schuldenaar zich er bij het verrichten van de handeling van bewust was dat benadeling van de schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn en de derde daarvan wist of bij betrachting van de benodigde zorgvuldigheid kon weten (artikel 527, § 1, k.c.). Een rechtshandeling is een feitelijke situatie (menselijk handelen) met als noodzakelijk (constitutief) element ten minste één verklaring van een op rechtsgevolgen gerichte wil, die in beginsel ten minste enkele van de door de verklarende persoon beoogde rechtsgevolgen ten gevolge heeft. In de onderhavige zaak ging het om een verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak, gesloten op 30 januari 2012 tussen verweester en COLISEUM 2101. Verzoekster stelt dat de verhaalsmogelijkheden jegens de schuldenaar ten gevolge van de gesloten overeenkomst kleiner zijn geworden dan voor de verrichting van deze rechtshandeling (artikel 527, § 2, k.c.). De zaak die door verzoekster is aangebracht, strekt ertoe de regel te doorbreken dat de schuldeiser (verzoekster) enkel verhaal kan nemen op de boedel van de schuldenaar (COLISEUM 2101). Als de schuldenaar van verzoekster namelijk geen verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak had gesloten, zou deze onroerende zaak nog steeds een vermogensbestanddeel van de schuldenaar zijn geweest, waarop verzoekster verhaal had kunnen nemen. Bovendien is ook de opstelling van de derde van wezenlijk belang, namelijk of deze wist van het oogmerk van de schuldenaar (namelijk benadeling van de schuldeisers) of niet de benodigde zorgvuldigheid heeft betracht waardoor hij daarvan had kunnen weten. Het wettelijk vermoeden in artikel 527, § 3, [k.c.] ziet op de situatie waarin een nauwe band bestaat tussen de schuldenaar en de derde die de veronderstelling wettigt dat deze derde wist dat de schuldenaar zich er bij het verrichten van de rechtshandeling van bewust was dat benadeling van een schuldeiser daarvan het gevolg zou zijn. In deze situatie hoeft de schuldeiser enkel te bewijzen dat er een nauwe band bestaat tussen de schuldenaar en een derde; hij hoeft [**Or. 12**] echter niet te bewijzen dat de derde wist dat de schuldenaar zich er bij het verrichten van de handeling van bewust was dat benadeling van een schuldenaar daarvan het gevolg zou zijn. Tegelijkertijd wordt het begrip nauwe band traditioneel zeer ruim opgevat, met betrekking tot feitelijke nauwe banden van welke aard dan ook tussen de partijen.

- 35 De door verzoekster aangebrachte zaak wordt weliswaar niet gevoerd tussen de partijen bij de overeenkomst – verweerster en COLISEUM 2101 – noch gaat het om de geldigheid van de overeenkomst, maar de in deze zaak aangezochte rechter zal onderzoeken of de tussen de schuldenaar van verzoekster en verweerster gesloten overeenkomst werking heeft ten aanzien van verzoekster en diens gevolg of verzoekster met voorrang op de schuldeisers van verweerster verhaal kan nemen op de door de schuldenaar verkochte onroerende zaak.
- 36 Uit de voorgaande overwegingen volgt dat de bevoegdheid van de Poolse rechter enkel kan worden gegrond op de rechtsregel in artikel 7, punt 1, onder a), van verordening nr. 1215/2012. In de onderhavige zaak doen zich namelijk geen andere aanknopingspunten voor de bevoegdheid voor, aangezien de zaak niet ziet op vorderingen uit onrechtmatige daad of tot schadevergoeding, geen betrekking heeft op cultuurgoederen noch op de exploitatie van een filiaal, een agentschap of enige andere vestiging enzovoort.
- 37 Artikel 7, punt 1, onder a), van verordening nr. 1215/2012 kan worden uitgelegd aan de hand van de bewoordingen ervan. In de tekst van de verordening ontbreekt een definitie van de term „verbintenissen uit overeenkomst”. In het Pools betekent het werkwoord *dotyczyć* in de uitdrukking *sprawy dotyczące umowy* [N.v.d.V.: die in de Poolse taalversie op deze plaats wordt gebruikt] „met iets in verband staan” (omissis) [titel van het aangehaalde woordenboek], „betrekking hebben op iemand of iets, met iemand of iets in verband staan” (omissis) [titel van het aangehaalde woordenboek], „met een persoon of zaak in verband staan” (omissis) [titel van het aangehaalde woordenboek]. De beslissing in de onderhavige zaak heeft in die zin betrekking op een overeenkomst, dat wil zeggen staat in verband met een overeenkomst gesloten tussen de schuldenaar van verzoekster en verweerster; de vordering strekt er immers toe te bewerkstelligen dat deze overeenkomst geen werking heeft ten aanzien van verzoekster.
- 38 **[Or. 13]** Anderzijds worden krachtens artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat. Gelet op overweging 15 van verordening nr. 1215/2012 kan een regel worden opgesteld dat uitzonderingen niet ruim mogen worden uitgelegd. Aangezien de bevoegdheid dus in de eerste plaats wordt vastgesteld aan de hand van de woonplaats van de verweerder in een lidstaat (beginsel *actor sequitur forum rei*) worden uitzonderingen daarop – en daarom gaat het in artikel 7, punt 1, van de verordening – niet ruim, maar strikt uitgelegd.
- 39 Als de aanknopingsfactoren in artikel 7 van de verordening uitzonderingen zijn en wordt aangenomen dat een vordering tot onwerkzaamverklaring van een rechtshandeling (ook als de rechtshandeling in kwestie een verkoopovereenkomst voor een onroerende zaak is) geen verbintenis uit overeenkomst is, dan is in de onderhavige zaak, gelet op de woonplaats van verweerster, de Spaanse rechter bevoegd. Een en ander volgt uit de omstandigheid dat de overeenkomst niet is gesloten tussen de partijen in de onderhavige [zaak]. Tussen verzoekster en

verweerster bestaat namelijk geen verbintenis. Pas als verzoekster in deze zaak in het gelijk wordt gesteld, zal verweerster gehouden zijn de executie van haar onroerende zaak te dulden.

- 40 Met betrekking tot axiologische argumenten moet tevens in de overweging worden betrokken dat een schuldeiser de actio Pauliana niet alleen kan instellen tegen een derde die ten gevolge van de onmiddellijk met de schuldenaar verrichte rechtshandeling gebaat wordt. Indien de derde persoon over het verkregen voordeel beschikt heeft ten gunste van een vierde persoon, kan de schuldeiser rechtstreeks de actio Pauliana instellen tegen die vierde persoon, zonder dat hij de handeling tussen de derde in de zin van artikel 527, § 1, k.c. en diens rechtsopvolger hoeft aan te vechten. Dat is in zoverre van belang dat de schuldeiser, ingeval wordt aangenomen dat de bevoegdheid wordt bepaald aan de hand van de algemene regels (de woonplaats van de verweerder krachtens artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1215/2012), gedwongen zou zijn opeenvolgende vorderingen aanhangig te maken bij rechters van verschillende lidstaten wanneer meerdere op elkaar volgende handelingen tot gevolg hebben dat dezelfde onroerende zaak in handen komt van een derde **[Or. 14]** persoon in een andere lidstaat, een vierde persoon in weer een andere lidstaat en vervolgens van een vijfde persoon in nog weer een andere lidstaat. In elk van deze procedures zou hij bewijs moeten leveren dat aan de voorwaarden voor de actio Pauliana is voldaan. Gelet op het gemak waarmee een onroerende zaak kan worden vervreemd, bijvoorbeeld door een verkoopovereenkomst of schenking – zelfs aan een door een derde opgerichte rechtspersoon of aan verdere verkrijgers – komen de schuldeiser daarbij buitensporige kosten op, niet alleen voor het proces zelf (zoals griffierechten, adviezen van deskundigen) maar ook de reiskosten van de schuldeiser en de door hem opgeroepen getuigen – aangezien de schuldeiser partij zou zijn bij elk van die eventuele procedures. Als de vervreemding van een onroerende zaak een schuldeiser benadeelt, kan die schuldeiser natuurlijk afzien van verdere vorderingen om de kosten te beperken. Dat kan echter tot gevolg hebben dat de bepalingen betreffende de bevoegdheid deze benadeling bestendigen. (omissis)
- 41 In zijn arrest van 26 maart 1992, (omissis), Reichert en Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie vastgesteld dat de actio Pauliana geen rechtsoverdracht is die een onrechtmatige daad tot voorwerp heeft of een rechtsoverdracht die uit een dergelijke onrechtmatige daad voortvloeit. De actio Pauliana strekt immers niet tot vergoeding van de schade die de schuldenaar de schuldeiser door zijn bedrieglijke handeling heeft berokkend, maar **[Or. 15]** tot ongedaanmaking van de gevolgen van een beschikkingshandeling die hij heeft verricht. Deze vordering is daarbij niet enkel tegen de schuldenaar gericht, maar ook tegen de derde die geen partij is bij de rechtsbetrekking tussen de schuldenaar en de schuldeiser. Er kan echter niet worden aangenomen dat de actio Pauliana strekt tot zekerstelling van een persoonlijk recht van de schuldeiser; de actio Pauliana is een zakelijke vordering. In het genoemde arrest en in het daaraan voorafgaande arrest van 27 september 1988, Kalfelis, 189/87,

EU:C:1988:459, heeft het Hof vastgesteld dat deze vordering ook geen vordering tot schadevergoeding is.

- 42 In het arrest Handte, [C-26/91,] heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie zich over het vraagstuk van de bevoegdheid gebogen (omissis). In dat arrest heeft het Hof vastgesteld dat de formulering „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van artikel 5, punt 1, van verordening nr. 44/2001 niet aldus kan worden uitgelegd dat zij ziet op een situatie waarin niet een door een partij jegens een andere vrijwillig aangegane verbintenis bestaat. Deze zaak draaide om een keten van internationale overeenkomsten inzake roerende lichamelijke zaken waarin de contractuele verbintenissen van de partijen van de ene overeenkomst tot de andere verschilden, zodat de rechten die de latere verkrijger uit hoofde van de overeenkomst jegens zijn directe verkoper geldend kon maken, niet noodzakelijk dezelfde waren als die welke de eerste koper in zijn betrekkingen met de fabrikant kon invoeren. Volgens (omissis) [het Hof] kunnen deze overwegingen niet rechtstreeks worden vertaald naar een situatie waarin de vordering betrekking heeft op de vaststelling dat een overeenkomst tussen de schuldenaar en een derde geen werking heeft ten aanzien van een schuldeiser. Van een fabrikant kan eigenlijk niet worden geveerd dat hij weet heeft van de verdere lotgevallen van goederen. In de aangehaalde beslissing speelden bovendien ook aanspraken van de verzoekers waarop de fabrikant geen invloed had. In het geval van een actio Pauliana daarentegen is het juist een constitutief element dat de derde weet (probleemloos te weten kan komen) dat de schuldenaar zich ervan bewust was dat benadeling van de schuldeisers het gevolg zou zijn van zijn handelen. Dat betekent dat de derde er weet van kan hebben dat de benadeelde schuldeisers zich met vorderingen tot hem kunnen wenden.
- 43 **[Or. 16]** In het arrest van 6 oktober 1976, De Bloos, 14/76, EU:C:1976:134, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat de verbintenis waarvan de plaats van uitvoering moet worden bepaald, die verbintenis is die aan de vordering in rechte ten grondslag ligt. Deze beslissing is echter gegeven tegen de achtergrond van een feitencomplex waarin de concessiehouder van een alleenverkooprecht de concessiegever gedaagd had wegens de schending van de alleenverkoopovereenkomst, en dus in een zaak van bijzondere aard. Het Hof heeft daarin geen algemene regel geformuleerd die op alle zaken van een bepaalde soort van toepassing is. Bovendien heeft de actio Pauliana betrekking op de overeenkomst als geheel in die zin dat wordt onderzocht of zij werkt ten aanzien van een schuldeiser die is benadeeld door die overeenkomst tussen zijn schuldenaar en een derde.
- 44 In zijn conclusie in de zaak Reichert en Kockler (omissis) had de advocaat-generaal van het Hof van Justitie de taak een voorstel voor te leggen over de kwestie of de bevoegdheid bij een actio Pauliana volgens het toen geldende Executieverdrag moest worden bepaald aan de hand van de persoonlijke of de zakelijke rechten van de verzoeker. Deze zaak had betrekking op een geschil tussen het echtpaar Reichert en Dresdner Bank, waarin het ging om de schenking van een onroerende zaak gelegen in Frankrijk aan de zoon van de echtelieden.

Dresdner Bank stelde een actio Pauliana in tegen het echtpaar Reichert bij de rechters van de Franse Republiek, de staat waar de onroerende zaak gelegen was, overeenkomstig het beginsel locus rei sitae. Aangezien de bevoegdheid van de Franse rechter in twijfel was getrokken, heeft het Tribunal de grande instance Grasse zich tot het Hof van Justitie gewend met een prejudiciële vraag over de toepassing van het Executieverdrag op de actio Pauliana. Het Hof onderzocht hoe de actio Pauliana gekwalificeerd moest worden en kwam tot het oordeel dat het een persoonlijke en geen zakelijke rechtsvordering betrof, zodat niet de rechter van de locus rei sitae bevoegd was. In dat arrest is de aard van de actio Pauliana naar Frans recht onderzocht en heeft het Hof vastgesteld dat zij „haar grondslag [vindt] in de schuldvordering, een persoonlijk recht van de schuldeiser jegens de schuldenaar waarmee de schuldeiser het hem eventueel toekomende verhaalrecht op het vermogen van de schuldenaar kan veiligstellen. Wordt de vordering [Or. 17] toegewezen, dan heeft zij tot gevolg dat alleen tegenover de schuldeiser geen beroep kan worden gedaan op de beschikkingshandeling die zijn schuldenaar met bedrieglijke benadeling van zijn rechten heeft verricht.” In de onderzochte zaak is het Hof niet ingegaan op het vraagstuk van de bevoegdheid voor vorderingen uit de actio Pauliana. Bovendien weken de feiten en het recht af. De rechtsfiguur van de actio Pauliana is in de artikelen 527 k.c. e.v. anders geregeld dan in het Franse recht.

- 45 Daarom rijst de noodzaak het Hof te verzoeken om een beslissing over de [gestelde] vraag (omissis)

(omissis)[.] [tekst identiek aan die aan het begin van het document, voor punt 1]

(omissis) [ondertekeningen]